ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ

ଶଶିଭୂଷଣ ରାୟ
(୧୮୭୭-୧୯୫୩)

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ବିନୀତ ପୁତ୍ର । ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନ ସୋରୋ, ବାଲେଶ୍ୱର । ମାତ୍ର ସେ ପିତାଙ୍କ ସହିତ କଟକରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ । ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖକ ତଥା ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ଲେଖକ ରୂପେ ସୁପରିଚିତ । ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଭ୍ରମଣ ଓ କନିକା ଭ୍ରମଣ ତାଙ୍କର ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ । ଉତ୍କଳ ପ୍ରକୃତି, ଉତ୍କଳର ଋତୁ ଚିତ୍ର ତାଙ୍କର କାବ୍ୟିକ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଗଦ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରସୂନ, ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରବାହ ଆଦି ତାଙ୍କର ପ୍ରବନ୍ଧ ପୁସ୍ତକ । 'ପିତୃସ୍ମୃତି' ତାଙ୍କର ଏକ ସ୍ମୃତିଚିତ୍ର । 'ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ' ତାଙ୍କର 'ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରବାହ' ପୁସ୍ତକରୁ ଗୃହୀତ ।

ଉକ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ମଣିଷର ପ୍ରକୃତ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ଓ ଅପରର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ, ବିଶ୍ୱଜନ ସେବାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଉଲ୍ଲିଖିତ ।

ମନରେ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ପୋଷଣ କଲେ, ମନୁଷ୍ୟଦ୍ୱାରା ବୃହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ଭବପର ହୋଇଥାଏ । କାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ସାଧାରଣତଃ ଯାହା ଭାବେ, ତାହାଠାରୁ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଯେଉଭଳି ଚିନ୍ତା ସେହି ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ । ହାତ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ମନ ଯେବେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ନକରେ, ତେବେ ତାହା ସାର୍ଥକ ହେବାର ନୁହେଁ । ମନ ଯେତେ ଦୂରରେ ପହଞ୍ଚି ଅଛି, ହାତ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ଦୂର ପହଞ୍ଚିବ କିପରି ?

ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗଣ୍ଡି ମଧ୍ୟରେ ମନକୁ ଯେବେ ଆବଦ୍ଧ କରେ, ତେବେ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯିବ । ମନ ଯେତେବେଳେ ସୀମା ଛାଡ଼ି ଅସୀମ ଆଡ଼କୁ ଧାବିତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରର ବିପୁଳ ବିସ୍ତାର ଚକ୍ଷୁରେ ପଡ଼ିଯାଏ । ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ମନ ଯେଉଁ ସ୍ତରକୁ କେବେ କେବେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଉଠେ, ମହାପୁରୁଷର ମନ ସେଠାରେ ସହଜରେ ବିଚରଣ କରିଥାଏ ।

ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ଏକାବେଳକେ ମନୁଷ୍ୟର ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇଦିଏ । ଯେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ଆସେ ସେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ସୁଖ-ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟର କୋମଳ ଆବରଣ ଛିନ୍ନ କରି କଠୋର ଶ୍ରମ ଓ ଦାରୁଣ କଷ୍ଟକୁ ବରଣ କରିନିଏ- ଭୟ ଓ କୁଣ୍ଠା ତାହାର ମନରୁ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦୂର ହୋଇଯାଏ । ଅଦମ୍ୟ ଅଭିଳାଷ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ସକାଶେ ସେ ସେତେବେଳେ ଝଡ଼ ଭଳି ପୃଥିବୀ ଘାଣ୍ଟି ପକାଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟହ ପ୍ରବୀଣମାନଙ୍କ ବିଜ୍ଞତାର ମନ୍ତବ୍ୟସମୂହ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କାନରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷକୁ ଖର୍ବ ନ କରେ- ଉତ୍ସାହର ଅଗ୍ନି ଯେପରି ନିର୍ବାପିତ ନ କରେ, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ପାହାଚ କେହି ଆଖିରେ ଦେଖିନାହାନ୍ତି, ଆଶା ସେହି ପାହାଚ ଉପରକୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ହାତ ଧରି ଘେନିଯାଏ । ଆଶା ଯାହା ଦେଖାଏ ତାହା ହୁଏତ ପାଉନାହିଁ; ମାତ୍ର ଆଶାର ଅନୁଧାବନ କରି ଆମ୍ଭେମାନେ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରୁ, ଜୀବନର ପ୍ରସାରିତ କ୍ଷେତ୍ର ଦେଖିପାରୁଁ । ଆଶା ଯେଉଁଠାକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରେ, ସେ ଆଡ଼କୁ ଯେବେ ଅଗ୍ରସର ନ ହେଉଁ, ପାହାଚ ଉପରରୁ ଗଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବାକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହିଅଛି, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟର ଉଚ୍ଚତମ ଶିଖରକୁ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବି-ମନର ସମ୍ମୁଖରେ ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚାଦର୍ଶ ସର୍ବଦା ରଖିଦେବି, ଏହାହିଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ହେବା ଉଚିତ ।

ଭୂମି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବଦ୍ଧ ରଖି ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠିପାରିବି ନାହିଁ । ଉନ୍ନତ ହୋଇ ଉଠି ଆତ୍ମଶକ୍ତିରେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ନିଜକୁ ସାନ ବୋଲି ଅଥବା ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ଭାଳିବା ସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ । ଯାହା ଅପ୍ରାପ୍ତ, ଯାହା ଅର୍ଜିତ, ତାହା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଜୀବନର ସମୁଚ୍ଚ ଶିଖର ଦେଶ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରୁଅଛି-ଯେଉଁଠାରେ ମହାପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିବର୍ଗ ବିରାଜିତ । ଆଶା ହିଁ ଆଶା ଫଳବତୀ ହେବାର

ସମ୍ଭାବନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଥାଏ । ଅତଏବ ଆଶାକୁ ହରାଇବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଚିତ । ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତରେ ଜୀବନଯାପନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଜୀବନ ପିଲାଖେଳ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ସୁଖର ଅଭିନୟ ନୁହେଁ । ଜୀବନ ସତ୍ୟ, ସୁନ୍ଦର: ଜୀବନ ଭଳି ବାସ୍ତବ ଆଉ କିଛି ହିଁ ନାହିଁ । ଜୀବନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦୃଢ଼ତା ସହକାରେ ସଂପନ୍ନ କର । ସେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆକାଶର ତାରାଭଳି ଅଗଣ୍ୟ ।

ଜୀବନର ଏଭଳି ସମୟ ଆସେ, ଯେତେବେଳେ ସମ୍ମାନଲୋଲୁପତା ଅସାର ବୋଲି ବୋଧହୁଏ । ଅର୍ଥରେ ଆସକ୍ତି ନଥାଏ, ପଦ-ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୃଥା ଏବଂ ଶକ୍ତି ଅପ୍ରୟୋଜନ ବୋଲି ମନେହୁଏ ଏବଂ ବୁଝାଯାଏ । ମନରେ ଶାନ୍ତି ନଥିଲେ କିଛି ନୁହେଁ । ବାହାରର ସକଳ ସୁବିଧା ଓ ସମ୍ମାନ ଅତି ତୁଚ୍ଛ ଓ ଅକିଞ୍ଚିତ୍କର । ଏହି ହେତୁରୁ ସୁଧୀବୃନ୍ଦ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷକୁ ମନରେ ସ୍ଥାନ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ତହିଁରେ ମନର ଶାନ୍ତି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଥାଏ ।

ଏସିଆ ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଅନେକ ଦେଶର ସନ୍ତୋଷ ଓ ଶାନ୍ତିପ୍ରିୟତା ଅତି ତୁଚ୍ଛ ଓ ହୀନ । ମନୁଷ୍ୟ ଯାହା ପାଏ, ସେତିକିରେ ସନ୍ତୋଷ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦିନ କଟିଗଲେ ମଙ୍ଗଳ, ଏହାହିଁ ଏସିଆ ଦେଶର ଲୋକଙ୍କ ସାଧାରଣ ମନୋଭାବ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଯାହା ଚଳିଆସୁଅଛି, ତାହା ଘେନି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିଥାଅ, ଆଉ ଉନ୍ନତି ଚେଷ୍ଟାରେ ମସ୍ତିଷ୍କ ବ୍ୟୟ କର ନାହିଁ । ପୂର୍ବ କାଳରୁ ଯାହା ଚଳିଆସୁଅଛି, ତହିଁରେ ଚାଲ: ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏତେ କଥାରେ ପ୍ରୟୋଜନ କ'ଣ ? ଶାକାନ୍ନରେ ପରିତୃପ୍ତ ହୁଅ । ଏହି ଭାବ ମନରେ ପୋଷଣ କରି ଆମ୍ଭେମାନେ ଅଧଃପତନର ଚରମ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚିଅଛୁ ।

ବଡ଼ ହେବାକୁ ଗଲେ ମୂଳର ଶିକ୍ଷାଟିକ ରୀତିମତ ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ଉଦାର ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ବିଷୟରେ ବଡ଼ ହେବି, ଏଭଳି ଉଚ୍ଚାକାଂକ୍ଷାରେ ଗୋଟିଏ ବିପଦ ଅଛି । କାରଣ, ଏହା ଘେନି ଚାଲୁ ଚାଲୁ କେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ଏକଦେଶଦର୍ଶୀ ହୋଇଯାଏ । ଶୁଣାଯାଏ, ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଡାର୍‌ଉଇନ୍ କବିତା ଓ ସଙ୍ଗୀତର ବିଶେଷ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରଜୀବନ କେବଳ ବିଜ୍ଞାନ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଅତିବାହିତ କରି କହୁଥିଲେ, ଜୀବନ ଯେବେ ଆଉ ଥରେ ଫେରିଆସନ୍ତା, ସେ ପ୍ରତ୍ୟହ କବିତା ଓ ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚା କରନ୍ତେ, ଯହିଁରେ ସବୁ ମଧୁର ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିବାର ଶକ୍ତି ଲୁପ୍ତ ନ ହୁଏ ।

ଜଣେ ଭାରତୀୟ ମନୀଷୀ କହିଥିଲେ, "ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନରେ କିଛି କିଛି ଫାଙ୍କ ରହିଅଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ କଲେ ଚିରଦିନ ଜୀବନ ଶୂନ୍ୟ ଓ ନିରର୍ଥକ ହୋଇରହିଯିବ ।" ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମାନସପଟରେ ନିରନ୍ତର କେତେ ଚିତ୍ର ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଯାଉଅଛି । ସେହି ପଟରେ ସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ ନ କଲେ ତାହା କଦର୍ଯ୍ୟତାରେ ଭରିଯିବ ।

ସମ୍ପାଦିତ କର୍ମର ବିଭେଦ ଅନୁସାରେ ଜୀବନର ବିଫଳତା କିମ୍ବା ସଫଳତା ନିରୂପିତ ହୁଏ । କେହି ଅବା ପ୍ରାଣପଣ ଚେଷ୍ଟାରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଚୋର ହୋଇପାରେ । ଏହି ହେତୁରୁ ତାହାର ଜୀବନ କଅଣ ସଫଳ ? ସେ ତାହାର ବ୍ୟବସାୟରେ ବଡ଼ ସଚ୍ଚା ସତ; କିନ୍ତୁ ତାହାର ସାର୍ଥକତା ସାଧୁ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲିପ୍ତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଫଳତାର ସମାନ ନୁହେଁ । ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ପରିଚ୍ଛଦରେ ଦେହ ଆବୃତ କଲେ ନୀଚ ଉନ୍ନତ ହେବ ନାହିଁ, ଅସାଧୁ ସାଧୁ ହେବ ନାହିଁ, ମଳିନ ନିର୍ମଳ ହେବ ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟର ଆଦର୍ଶ ଯେପରି, ତାହାର ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହୁଏ ।

କାହାର ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କଠାରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଭଲ ଖାଇବା, ଭଲ ପିନ୍ଧିବା, ଗାଡ଼ି ମୋଟର ଚଢ଼ିବାରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ । କାହାର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ଅଜସ୍ର ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରି ବିରାଡ଼ି କୁକୁରଙ୍କୁ ବିବାହ ଦେବା କିମ୍ବା ଉପାଧିର ମାଲ୍ୟ ପିନ୍ଧିବାରେ ନିଯୁକ୍ତ । ଏ ସମଗ୍ର ଭଲଟିକି ?

କିଭଳି ହେବା ଉଚିତ, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ରହିଥାଏ । ଉନ୍ନତିକାମୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଆଦର୍ଶ ଏହା ଅଟେ ଯେ, ସେ ସ୍ୱୟଂ ଯାହା, ତାହାଠାରୁ ବଡ଼ ହେବେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏଭଳି ଲୋକ ଅତ୍ୟଳ୍ପ; ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣୀ, କିମ୍ବା ଉନ୍ନତ ହେବାକୁ ଅସମ୍ମତ ।

ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାହା ଅଛୁଁ ଏବଂ ଯାହା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ବ୍ୟବଧାନ । ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ କେତେ ମହତ୍ ଆଦର୍ଶ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇରହିଅଛି । ସେ ଆଦର୍ଶକୁ ତୂଳିକାରେ ବିଚିତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣରେ ଚିତ୍ରିତ କରିବା, ମର୍ମର ପ୍ରସ୍ତରରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଦାନ

କରିବା, ସୁରମ୍ୟ ନିକେତନରେ ଫୁଟାଇଦେବା ଏବଂ କାବ୍ୟ-ନାଟକ-ଉପନ୍ୟାସ-ଦର୍ଶନ-ପ୍ରବନ୍ଧ ସମୂହରେ ତାହାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିଗତ ।

କୌଣସି ମନୀଷୀ କହିଅଛନ୍ତି, ''କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ମନୁଷ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଘେନି ବଞ୍ଚି ରହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରାର୍ଦ୍ଧ- ଉଚ୍ଚତର ଅର୍ଦ୍ଧ ସକାଶେ ତାହାଙ୍କର ମନ ନିରନ୍ତର ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଥାଏ ।''

ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେତେ କ୍ଷଣ ଜୀବନ୍ତ ରହିଥାଉଁ ସେ ସମୟର ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ତ୍ୟାଗ କରି ନ ପାରୁଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି, ଯାହା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ବୋଧହୁଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଲୋଭର ଅନ୍ତ ନାହିଁ ।

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣର ଇଚ୍ଛା ହିଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଅଦୃଷ୍ଟର ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବାଣୀ । ଯୌବନର ସ୍ୱପ୍ନ ଜୀବନରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳ ହୁଏ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରେ, ଭବିଷ୍ୟତ୍ କେବେହେଁ ସେ ସମସ୍ତ ଦେଇ ନ ପାରେ । ବିଧାତା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ବେତନର କେତେକାଂଶ ସ୍ୱହସ୍ତରେ ରଖିଦିଅନ୍ତି, କାଳେ ଆମ୍ଭେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଯିବୁ ଅଥବା ନିରୁଦ୍ୟମ ହେବୁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଆଶା-ଆକାଂକ୍ଷା ମଧ୍ୟରେ ଅବିନଶ୍ୱରତାର ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ-କାହାଣୀ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଅପରର ମଙ୍ଗଳସାଧନରେ ଯାହାର ସାର୍ଥକତା ଏବଂ ନିଖିଳ ବିଶ୍ୱର କଲ୍ୟାଣ କର୍ମରେ ବିଶ୍ୱଜନଙ୍କ ସେବା ଓ ମୈତ୍ରୀରେ ଯାହାର ନିୟୋଗ, ସେହି ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷୀ ହିଁ ବରେଣ୍ୟ ।

ସୂଚନା :

''ହୃଦୟରେ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ପୋଷଣପୂର୍ବକ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ ଯାପନ କଲେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଅସାଧାରଣ ପୁରୁଷରେ ପରିଣତ ହୋଇ ବିଶ୍ୱ ବରେଣ୍ୟ ହୁଏ''-ଏହାହିଁ ଶଂସିତ ପ୍ରବନ୍ଧର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :

ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ - ଉଚ୍ଚ ବା ବଡ଼ ହେବାର ଆଶା ବା ଇଚ୍ଛା
ପୋଷଣ - ପୁଷ୍ଟୀକରଣ, ବର୍ଦ୍ଧନ, ପାଳନ
ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ - ଅପ୍ରଶସ୍ତ, ସଂକୁଚିତ, ଅଣଓସାର
ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ - ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ପରିଚାଳିତ ହେବା, ଅବାଧ, ସ୍ୱାଧୀନ, ସୁସ୍ଥ
ଦାରୁଣ - କଠୋର, ମର୍ମଭେଦୀ, ନିଷ୍ଠୁର
ଚରିତାର୍ଥ - ସଫଳକାମ, କୃତକାର୍ଯ୍ୟ
ବିଜ୍ଞତା - ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ, ବିଚକ୍ଷଣତା
ଖର୍ବ - ବାମନ, ବାଙ୍ଗରା, ନ୍ୟୁନ
ନିର୍ବାପିତ - ଲିଭିଯିବା
ଅନୁଧାବନ - ଅନ୍ୟ ପଛରେ ଧାଇଁବା
ମହାପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିବର୍ଗ - ମହାପୁରୁଷଗଣ
ଲୋଲୁପତା - ଲୋଭ
ଆସକ୍ତି - ଅନୁରାଗ, ସାଂସାରିକ ବିଳାସ
ଅକିଞ୍ଚିତକର - ଅତି ତୁଚ୍ଛ, ସାମାନ୍ୟ
ଶାକାନ୍ନ - ଶାଗଭାତ, ସାଧାରଣ ଆହାର

ଏକଦେଶଦର୍ଶୀ	-	ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବିଷୟକୁ ତାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅଂଶ ବା ଦିଗରୁ ବିଚାର କରେ, ପକ୍ଷପାତୀ, ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଚେତନାଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ
ଡାରଉଇନ୍ (୧୮୦୯-୧୮୮୨)	-	ଚାର୍ଲସ୍ ରବର୍ଟ ଡାରଉଇନ୍ ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ଦାର୍ଶନିକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ । ସେ 'ବିବର୍ତ୍ତନବାଦ'ର ପ୍ରବକ୍ତା ଅଟନ୍ତି ।
ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ	-	ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ନିରୁଦ୍ୟମ	-	ଉଦ୍ୟମହୀନ, ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ
ଅବିନଶ୍ୱରତା	-	ଚିରନ୍ତନତା, ଚିରକାଳୀନ
ନିୟୋଗ	-	ପ୍ରୟୋଗ
ବରେଣ୍ୟ	-	ବରଣୀୟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପୂଜ୍ୟ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର ।

ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ, ସମୁଚ୍ଚ, ନିରୁଦ୍ୟମ, ପ୍ରତ୍ୟହ, ନିରର୍ଥକ, ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ, ଉନ୍ନତି, ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ

୨. ବ୍ୟାସବାକ୍ୟ ସହ ସମାସ ନାମ ଲେଖ ।

ଶଶିଭୂଷଣ, ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ, ରୂପାନ୍ତର, ମହାପ୍ରାଣ, ଶାକାନ୍ନ, ଏକଦେଶଦର୍ଶୀ, ମନୀଷୀ, ଅସାର

୩. କୃଦନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲେଖ – କାର୍ଯ୍ୟ, ଗ୍ରହଣ, ବିଚରଣ, ପ୍ରବେଶ, ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ, ସମ୍ପାଦିତ, ଦୃଷ୍ଟ, ଦର୍ଶନ, ଜୀବନ୍ତ

୪. ଶଶୀ ଶବ୍ଦ 'ଈ' କାରାନ୍ତ ମାତ୍ର 'ଶଶିଭୂଷଣ' 'ଇ' କାରାନ୍ତ ହୁଏ– କାରଣ, ଏହା ---- ଶବ୍ଦ ।

(କ) ସମାସ (ଖ) ସନ୍ଧି (ଗ) ବିଶେଷ୍ୟ (ଘ) ବିଶେଷଣ

୫. ଭିନ୍ନ ଜାତୀୟ ଶବ୍ଦଟି ବାଦ୍ ଦିଅ– ଆଶା, ପିପାସା, ଅଭିଳାଷା, କାମନା, ଇଚ୍ଛା

୬. ପ୍ରବୀଣ ଶବ୍ଦର ଠିକ୍ ଅର୍ଥ ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ଯେ ବୀଣା ବାଦନ କରନ୍ତି (ଖ) ଯେ ବାଣ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି

(ଗ) ଯେ ବଣ ଭ୍ରମଣ କରନ୍ତି (ଘ) ଯେ ନିପୁଣ ଅଟନ୍ତି

୭. ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଡାରଉଇନ୍ ------ ର ବିଶେଷ ଭକ୍ତ ଥିଲେ ।

(କ) କବିତା ଓ କାହାଣୀର, (ଖ) କବିତା ଓ ସଂଗୀତର, (ଗ) ସଂଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟର (ଘ) ସଂଗୀତ ଓ ନାଟକର

୮. ନିକେତନ ଶବ୍ଦରୁ ''ନି'' ଉପସର୍ଗ ବାଦ ଦେଲେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ହେବ;

(କ) କୀର୍ତ୍ତନ, (ଖ) କର୍ତ୍ତନ, (ଗ) ଧ୍ୱଜା, (ଘ) ବାଜା

୯. ଏକଦେଶଦର୍ଶୀର ଅର୍ଥ–

(କ)ଯେ ଏକ ଦେଶ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି (ଗ) ଯେ ଏକା ଏକା ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି

(ଗ) ଯେ ଏକଥର ଦେଶ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି (ଘ) ଯେ ଏକମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦିଗରୁ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି

୧୦. 'ନିରର୍ଥକ'ର ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ବାଛ ।

(କ) ଅରର୍ଥକ, (ଖ) ବିରର୍ଥକ,

(ଗ) ସରର୍ଥକ, (ଘ) ସାର୍ଥକ

୧୧. 'ପର୍ଯ୍ୟବସିତ'ର ସନ୍ଧିରୂପ କ'ଣ ?

(କ) ପରି+ଅବସିତ, (ଖ) ପର୍ଯ୍ୟ+ବସିତ,

(ଗ) ପର୍ଯ୍ୟବ+ସିତ, (ଘ) ପର୍ଯ୍ୟ+ଅବସିତ

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧୨. ବୃହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିପରି ସମ୍ଭବ ହୁଏ ?

୧୩. କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟି ସାର୍ଥକ ହୁଏ ନାହିଁ ?

୧୪. ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ମନ ଓ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମନ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କ'ଣ ?

୧୫. ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ଜାତ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ କ'ଣ ବରଣ କରିନିଏ ?

୧୬. ଅଦମ୍ୟ ଅଭିଳାଷର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

୧୭. ଆମକୁ କେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାବଧାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ?

୧୮. ଅଦେଖା ପାହାଚ ଉପରକୁ ଆମକୁ କିଏ ଘେନିଯାଏ ?

୧୯. ଆମେ ଉଚ୍ଚ ପାହାଚରୁ କିପରି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବା ?

୨୦. ଆମେ କେଉଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପାଳିବା ଉଚିତ ?

୨୧. ଜୀବନର ସ୍ୱରୂପ କ'ଣ ?

୨୨ ସମୟେ ସମୟେ ମନୁଷ୍ୟର କ'ଣ ମନେ ହୁଏ ?

୨୩. ମନୁଷ୍ୟ ହୃଦୟ କେତେବେଳେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ ?

୨୪. ଡାର୍‌ଉଇନ୍ ତାଙ୍କ ପର ଜୀବନରେ କ'ଣ କରୁଥିଲେ ?

୨୫. ଭାରତୀୟ ମନୀଷୀଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ?

୨୬. ଉନ୍ନତିକାମୀଙ୍କ ଆଦର୍ଶ କ'ଣ ?

୨୭. ମନୁଷ୍ୟ ତାର ମହତ୍ ଆଦର୍ଶକୁ କିପରି ଭାବେ ପରିସ୍ଫୁଟ କରିପାରେ ?

୨୮. ପ୍ରାଣର ଇଚ୍ଛାକୁ ପ୍ରାବନ୍ଧିକ କ'ଣ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ?

୨୯. ଆଶା ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ?

୩୦. ସଂସାରରେ କିଏ ବରେଣ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ ।

୩୧. ହାତ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ମନ ଯେବେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ନକରେ, ତେବେ ତାହା ସାର୍ଥକ ହେବାର ନୁହେଁ ।

୩୨. ଜୀବନ ପିଲା ଖେଳ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ସୁଖର ଅଭିନୟ ନୁହେଁ ।

୩୩. ମନୁଷ୍ୟର ଆଦର୍ଶ ଯେପରି, ତାର ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହୁଏ ।

୩୪. ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣର ଇଚ୍ଛା ହିଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଅଦୃଷ୍ଟର ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୫. ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ କିପରି ମନୁଷ୍ୟର ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଏ – ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଆଲୋଚନା କର ।

୩୬. ଆଦର୍ଶ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବିଶ୍ୱବରେଣ୍ୟ କରିଥାଏ – ଉକ୍ତିଟିର ସାର୍ଥକତା ବିଚାର କର ।

୩୭. 'ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ' ପ୍ରବନ୍ଧର ନାମକରଣର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୮. ଶଶିଭୂଷଣ ରାୟଙ୍କର ଅନ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୯. ଡାର୍‌ଉଇନ୍‌ଙ୍କ ଜୀବନୀ ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର ।

୪୦. ତୁମ ଜୀବନର ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାପାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ର ଲେଖ ।